

αφιέρωμα: Ερευνητικές συνεργασίες στα Βαλκάνια και τον Εύξεινο Πόντο

Η προβολή του δού Προγράμματος Πλαισίου Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης στις χώρες της Βαλκανικής και του Εύξεινου Πόντου και η διαμόρφωση ενός Σχεδίου Δράσης για την επιστημονική και τεχνολογική συνεργασία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των βαλκανικών χωρών ήταν το αντικείμενο δύο εκδηλώσεων που πραγματοποιήθηκαν με επιτυχία στη Θεσσαλονίκη, το Φεβρουάριο. Οι εκδηλώσεις διοργανώθηκαν από τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας του Υπουργείου Ανάπτυξης και τη Γενική Διεύθυνση Έρευνας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στο πλαίσιο της Ελληνικής Προεδρίας.

Το "Καινοτομία, Έρευνα και Τεχνολογία" βρέθηκε στη Θεσσαλονίκη και συζήτησε με αξιωματούχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των υποψήφιων και συνδεδεμένων χωρών. Σύμφωνα με τα βασικά συμπεράσματα των εκδηλώσεων, η ενεργός συμμετοχή στο δό ΠΠ αποτελεί προτεραιότητα των χωρών της Βαλκανικής και του Εύξεινου Πόντου, στην προσπάθειά τους να ενισχύσουν τις ερευνητικές υποδομές και να συμμετέχουν σε πανευρωπαϊκά δίκτυα συνεργασίας. Επισημαίνεται ακόμη η ύπαρξη ερευνητικών ομάδων υψηλού επιπέδου στις χώρες αυτές και ο καθοριστικός ρόλος της Ελλάδας στην προώθηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας στην περιοχή.

Στιγμιότυπο από τη Διάσκεψη διακρίνονται, από αριστερά, **Α. Καραπιέρης (ΓΔ Έρευνας της ΕΕ), Δ. Δενιόζος (ΓΓΕΤ), L. Bellemin και C. Kessler (ΓΔ Έρευνας της ΕΕ)**

Προβολή του δού Προγράμματος Πλαισίου στις χώρες των Βαλκανίων και του Ευξείνου Πόντου

Διάσκεψη υψηλού επιπέδου για την προβολή του δού Προγράμματος Πλαισίου στις χώρες της Βαλκανικής και του Ευξείνου Πόντου πραγματοποιήθηκε στις 17-19 Φεβρουαρίου 2003, στη Θεσσαλονίκη. Στην εκδήλωση συμμετείχαν περισσότεροι από 160 υψηλοί αξιωματούχοι και ερευνητές των κρατών μελών και των χωρών της Βαλκανικής και του Εύξεινου Πόντου.

Στην εκδήλωση έγινε αναλυτική παρουσίαση του δού ΠΠ και των νέων εργαλείων υλοποίησής του. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε σε δράσεις διεθνούς συνεργασίας, σε ερευνητικούς τομείς υψηλής προτεραιότητας, όπως η βιοτεχνολογία και η νανοτεχνολογία, καθώς και σε οριζόντια θέματα, όπως οι κανόνες συμμετοχής, η κινητικότητα των ερευνητών, η αναζήτηση εταιρών και η προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας. Επίσης, παρουσιάστηκαν παραδείγματα επιτυχημένων συνεργασιών στη ΝΑ Ευρώπη και τον Εύξεινο Πόντο.

Παράλληλα, δόθηκε η δυνατότητα στους συμμετέχοντες να συζητήσουν με στελέχη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, των Εθνικών Ση-

μείων Επαφής για το δό ΠΠ -Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (ΕΚΤ) και ΠΡΑΞΗ - και του Εθνικού Δικτύου Έρευνας και Τεχνολογίας (ΕΔΕΤ). Εκπρόσωποι του ΕΚΤ ενημέρωσαν τους ενδιαφερόμενους για πρακτικά θέματα, όπως η αναζήτηση εταιρών, η προετοιμασία και η διαδικασία υποβολής προτάσεων στο δό ΠΠ.

Οι εργασίες της Διάσκεψης ολοκληρώθηκαν με πολιτικό μήνυμα του Γενικού Γραμματέα Έρευνας και Τεχνολογίας, του Δ. Δενιόζου, ο οποίος υπογράμμισε ότι η Διάσκεψη αποτέλεσε ένα σημαντικό βήμα για τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και Καινοτομίας και για τη διεύρυνσή του προς όλες τις χώρες της Ευρώπης. Όπως τόνισε στο μήνυμά του, "η Ελλάδα, έχοντας παραδοσιακά στενούς δεσμούς με την ευρύτερη περιοχή της ΝΑ Ευρώπης, αλλά και όντας η μόνη χώρα της Βαλκανικής που είναι ταυτόχρονα και πλήρες μέλος της ΕΕ, αισθάνεται την ανάγκη και την υποχρέωση να παίξει έναν ενεργό ρόλο στην ενσωμάτωση του επιστημονικού δυναμικού στον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας και στην προώθηση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης στην περιοχή αυτή."

Διαμόρφωση Σχεδίου Δράσης για την επιστημονική και τεχνολογική συνεργασία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των βαλκανικών χωρών

Την παραπάνω εκδήλωση ακολούθησε, στις 20-22 Φεβρουαρίου 2003, Συνάντηση υψηλών αξιωματούχων για τη διαμόρφωση Σχεδίου Δράσης συνεργασίας Ευρωπαϊκής Ένωσης - δυτικών βαλκανικών χωρών σε θέματα έρευνας και τεχνολογίας και Ειδικών Δράσεων για υποψήφιες χώρες (Βουλγαρία, Ρουμανία, Τουρκία).

Στη Συνάντηση παρευρέθηκαν είκοσι έξι αντιπροσωπείες από τα βαλκανικά κράτη και τα κράτη μέλη της ΕΕ, αποδεικνύοντας έμπρακτα το ενδιαφέρον για ενεργό συνεργασία. Έμφαση δόθηκε στις ανομοιογενείς συνθήκες που επικρατούν στις βαλκανικές χώρες και επιβάλλουν διαφορετική προσέγγιση των σύγχρονων ευρωπαϊκών εξελίξεων. Επιπλέον, εκπρόσωποι από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και άλλους χρηματοδοτικούς και διεθνείς οργανισμούς παρουσίασαν τις δυνατότητες και τα μέσα υλοποίησης μιας τέτοιας συνεργασίας. Προς την κατεύθυνση αυτή, απαιτείται η μέγιστη αξιοποίηση των δυνατοτήτων των ευρωπαϊκών πρωτοβου-

λιών, όπως το δό ΠΠ, το CARDS, το COST και το EYPHKA, στις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων.

Κατά τη διάρκεια της Συνάντησης, προετοιμάστηκαν τρία κείμενα: α) "Κοινό Όραμα" (Shared Vision) που πιστοποιεί την πολιτική βούληση για ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των βαλκανικών χωρών, β) Σχέδιο Δράσης που καθορίζει τους στόχους, τις θεματικές προτεραιότητες και τα δυνητικά εργαλεία για την εφαρμογή της πολιτικής, γ) Πρόγραμμα Εργασίας, το οποίο περιλαμβάνει δράσεις που θα υλοποιηθούν βραχυπρόθεσμα, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, ανάλογα με το επίπεδο "ωριμότητας" κάθε δράσης.

Οι παραπάνω προτάσεις, θα υποβληθούν κατόπιν επεξεργασίας για τελική έγκριση και υιοθέτηση στην Διάσκεψη των Υπουργών Έρευνας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των βαλκανικών χωρών, η οποία θα πραγματοποιηθεί στη Θεσσαλονίκη, στις 26-27 Ιουνίου 2003.

"Το δό Πρόγραμμα Πλαισίου δίνει ευκαιρίες για συνεργασία με άριστες ερευνητικές ομάδες"

Συνέντευξη με τον κ. Louis Bellemin, Προϊστάμενο της Διοικητικής Μονάδας "Πολιτική Διεθνούς Επιστημονικής Συνεργασίας" (ΓΔ Έρευνας, Ευρωπαϊκή Επιτροπή)

Πώς θα σχολιάζατε τα αποτελέσματα της Διάσκεψης που διοργάνωσε η Ελληνική Προεδρία;

Είναι γενικά αποδεκτό ότι τέτοιες εκδηλώσεις παίζουν σημαντικό ρόλο, τόσο στη διάχυση πρακτικών πληροφοριών για το δό ΠΠ, όσο και στη δημιουργία και προώθηση συνεργασιών μεταξύ βαλκανικών κρατών, χωρών του Εύξεινου Πόντου, κρατών μελών, υποψήφιων χωρών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Η επιστημονική συνεργασία απαιτεί, καταρχάς, επαρκή και έγκυρη πληροφόρηση όλων των εμπλεκόμενων φορέων. Παράλληλα, οι δυνητικοί συνεργάτες πρέπει να γνωρίζονται μεταξύ τους, να βασίζονται στις σχέσεις τους στην αλληλοεκτίμηση και να έχουν μια συγκροτημένη εικόνα των δραστηριοτήτων τους. Δεν είναι δυνατό να επιβάλεις σε κάποιον τη συνεργασία με άλλους φορείς. Στο πλαίσιο αυτό, η εκδήλωση συνέβαλε σημαντικά στην πληροφόρηση και τη διασύνδεση φορέων.

Σχετικά με τη διασύνδεση των εταιρών που αναφέρατε, ποια είναι η συμβολή των κρατών μελών στη διαδικασία αυτή; Υπάρχει γενικότερα μια θετική προσέγγιση που θα βοηθήσει τις υποψήφιες χώρες στην ένταξή τους στον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας;

Στις συνεργασίες αυτές, όλοι οι εταίροι έχουν συμφέροντα και οφέλη. Για παράδειγμα, εάν ένα γερμανικό ερευνητικό ινστιτούτο συνεργάζεται με ένα σερβικό κέντρο, το τελευταίο έχει επιλεγεί για τις ικανότητες και τις γνώσεις του, που θα οδηγήσουν σε άρι-

στα ερευνητικά αποτελέσματα. Από την άλλη πλευρά, οι Σέρβοι θα αποκομίσουν σημαντικά οφέλη συμμετέχοντας σε ερευνητικό πρόγραμμα, μεγαλύτερο από αυτό που θα μπορούσαν να υλοποιήσουν χωρίς την υποστήριξη του ευρωπαϊκού πλαισίου, και αξιοποιώντας σημαντικότερα ερευνητικά αποτελέσματα.

Εάν πάρουμε το δό ΠΠ ως παράδειγμα, η ΕΕ παρέχει τη δυνατότητα συμμετοχής σε ερευνητικά προγράμματα αξίας 17,5 δισ. ευρώ. Μια χώρα που θα μπορούσε να συμμετέχει, υποθετικά, σε όλα τα χρηματοδοτούμενα έργα, μπορεί να επενδύσει κάποια εκατομμύρια ευρώ και να έχει πρόσβαση σε ερευνητικά αποτελέσματα που αξίζουν 17,5 δισ. ευρώ. Αυτό είναι ένα άμεσο όφελος.

Επιπλέον, δεν θα πρέπει να ξεχνάμε ένα πράγμα: τα προγράμματα αυτά δίνουν ευκαιρίες για συνεργασία με άριστες ερευνητικές ομάδες και συνδυασμό πόρων, οδηγώντας στο μεγαλύτερο δυνατό όφελος όλων των εταίρων. Το δό ΠΠ δεν είναι πρόγραμμα βοήθειας. Κρίνοντας από την εμπειρία σας στα προηγούμενα Προγράμματα Πλαισίου, σε ποιες δράσεις του δού ΠΠ πιστεύετε πως οι υποψήφιες χώρες θα συμμετάσχουν πιο ενεργά;

Προσωπικά, πιστεύω πως συχνά οι υποψήφιες χώρες υποτιμούν τις δυνατότητές τους. Είναι αλήθεια πως υπάρχουν δυσκολίες, αλλά μπορούν εύκολα να τις υπερβούν.

Για παράδειγμα, η Ρουμανία έχει εξαιρετικές ερευνητικές ομάδες

αφιέρωμα: Ερευνητικές συνεργασίες στα Βαλκάνια και τον Εύξεινο Πόντο

στον τομέα της ναυτεχνολογίας, αλλά μεμονωμένα οι ομάδες δεν είναι αρκετά ισχυρές για να ανταγωνιστούν άλλα ευρωπαϊκά ερευνητικά εργαστήρια, ώστε να έχουν μεγάλη πιθανότητα να συμμετέχουν σε Ολοκληρωμένο Έργο ή Δίκτυο Αριστείας σε αυτόν τον επιστημονικό τομέα. Οι περισσότερες ρουμανικές ερευνητικές ομάδες αποτελούνται από 1-2 έμπειρους ερευνητές και 4-6 νεότερους, ενώ ο εξοπλισμός τους, αν και αποτελεσματικός, είναι συνήθως περιορισμένος. Επομένως, είναι δύσκολο να συναγωνιστούν μεγάλα ερευνητικά ινστιτούτα από τη Γαλλία ή τη Γερμανία, για παράδειγμα.

"Η αξιοποίηση του δού ΠΠ αποτελεί βασική προτεραιότητα για τη Σερβία καθώς, μετά από δέκα χρόνια απομόνωσης, έχει τη δυνατότητα συνεργασίας με ερευνητικές ομάδες από όλη την Ευρώπη"

Συνέντευξη με τον κ. Dragan Domazet, Υπουργό Επιστήμης, Τεχνολογίας και Ανάπτυξης της Σερβίας

Πώς θα περιγράφατε τη σύγχρονη κατάσταση της Έρευνας και της Τεχνολογικής Ανάπτυξης στη Σερβία; Ποιες είναι οι κύριες προτεραιότητες της ερευνητικής πολιτικής;

Το Υπουργείο Επιστήμης, Τεχνολογίας και Ανάπτυξης της Σερβίας συγκρότησε πρόσφατα ομάδα εργασίας για τη χάραξη της ερευνητικής πολιτικής της χώρας. Ωστόσο, ο καθορισμός κοινών ερευνητικών προτεραιοτήτων προσκρούει συχνά στα διαφοροποιημένα ενδιαφέροντα και πεδία δράσης των επιστημονικών φορέων της χώρας.

Βασικός στόχος του Υπουργείου είναι η αντιστροφή της αναλογίας των επενδύσεων που πραγματοποιούνται στις βασικές και εφαρμοσμένες επιστήμες, και η οποία σήμερα ανέρχεται σε δύο προς ένα. Είναι γενικά αποδεκτό πως η ενίσχυση των εφαρμοσμένων επιστημών είναι απαραίτητη για την οικονομική ανάπτυξη μιας μικρής χώρας, όπως η Σερβία. Η υποστήριξη της έρευνας που σχετίζεται με τις σύγχρονες τεχνολογίες, όπως οι τεχνολογίες πληροφορίας, αποτελεί λοιπόν προτεραιότητα της πολιτικής μας. Παράλληλα, υπάρχουν εθνικά προγράμματα που εστιάζουν στη βιοτεχνολογία, τη γεωργία και την ενέργεια.

Ποια είναι η σχέση μεταξύ ερευνητικής και βιομηχανικής κοινότητας στη Σερβία;

Γενικά, η ερευνητική πολιτική πρέπει να συμβαδίζει με τη μακροπρόθεσμη στρατηγική για τη βιομηχανική ανάπτυξη. Οι καινοτόμες τεχνολογίες και η εμπορική αξιοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων είναι σημαντικά στοιχεία της ερευνητικής μας πολιτικής.

Η παραγωγή γνώσης και τεχνολογίας συνδυάζεται με την υποστήριξη μικρομεσαίων επιχειρήσεων και εταιρειών που βασίζονται στη γνώση για τη μεταφορά νέων τεχνολογιών στην αγορά. Οι νέες επιχειρήσεις και οι θερμοκοιτίδες επιχειρήσεων μπορούν να

Ωστόσο, εάν αυτές οι διασκορπισμένες ομάδες συνεργάζονται, τόσο σε επίπεδο ερευνητικού προσωπικού όσο και στον τομέα του εξοπλισμού, θα μπορούσαν να ανταγωνιστούν δυναμικά μεγαλύτερα ερευνητικά κέντρα. Συνεπώς, κάποιες φορές η αδυναμία αυτή συνδέεται με θέματα εσωτερικής οργάνωσης σε εθνικό επίπεδο. Τα ίδια προβλήματα είχαν αντιμετωπίσει και άλλα νέα κράτη μέλη, κατά τη διάρκεια των πρώτων χρόνων της συμμετοχής τους σε ευρωπαϊκά προγράμματα. Είναι πάντοτε ζήτημα διαδικασίας μάθησης.

συμβάλουν στη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ ερευνητικής και βιομηχανικής κοινότητας, μέσω της διάδοσης των επιστημονικών αποτελεσμάτων και της ανάπτυξης προϊόντων και υπηρεσιών προσανατολισμένων στις ανάγκες της αγοράς.

Ποιες είναι οι προσδοκίες σας για τη συμμετοχή της Σερβίας στο δού ΠΠ;

Η αξιοποίηση του δού ΠΠ αποτελεί βασική προτεραιότητα για τη Σερβία καθώς, μετά από δέκα χρόνια απομόνωσης, έχει τη δυνατότητα συνεργασίας με ερευνητικές ομάδες από όλη την Ευρώπη. Για παράδειγμα, τα προγράμματα κινητικότητας του δού ΠΠ δίνουν στους Σέρβους ερευνητές τη δυνατότητα να δουλέψουν σε ξένα ερευνητικά εργαστήρια, αποκομίζοντας σημαντική εμπειρία. Επιπλέον, η ανάπτυξη κοινών προγραμμάτων μπορεί να αποφέρει οφέλη, τόσο σε επίπεδο συνεργασιών όσο και σε επίπεδο ερευνητικού εξοπλισμού.

Το Υπουργείο, προκειμένου να αξιοποιήσει τις δυνατότητες του δού ΠΠ στο μέγιστο βαθμό, προσανατολίζεται στη δημιουργία εξειδικευμένου τμήματος για το Πρόγραμμα Πλαίσιο και στην πρόσληψη επιστημονικού προσωπικού για τη στελέχωση Εθνικών Σημείων Επαφής.

Σήμερα, συνεργαζόμαστε με εμπειρογνώμονες από τη Σλοβενία, την Αυστρία, τη Γερμανία και το Βέλγιο. Επιπλέον, η Σερβία προσβλέπει στην Ελλάδα για την προώθηση συνεργασιών και τη συμμετοχή σε κοινά ερευνητικά προγράμματα. Οι επιστημονικές μας ομάδες είναι ανοιχτές σε συνεργασίες και για το σκοπό αυτό επικοινωνούν με συναδέλφους τους από άλλες ευρωπαϊκές χώρες για την προώθηση αναζητήσεων συνεργασιών. Η Σερβία διαθέτει περίπου 10.000 ερευνητές που είναι πρόθυμοι να εμπλακούν σε έργα του δού ΠΠ. Ελπίζουμε το ποσοστό συμμετοχής να είναι ιδιαίτερα υψηλό.

"Στα προηγούμενα Προγράμματα Πλαίσια, αρκετοί ρωσικοί ερευνητικοί φορείς είχαν τη διάθεση και την ικανότητα να συμμετέχουν, αλλά δεν γνώριζαν τον τρόπο. Στο δού ΠΠ, η συμμετοχή θα είναι ευκολότερη"

Συνέντευξη με τον Καθ. Vladimir Belokurov, Αντιπρύτανη του Lomonosov Moscow State University

Πώς θα περιγράφατε τη σύγχρονη κατάσταση όσον αφορά την Έρευνα και την Τεχνολογική Ανάπτυξη (Ε&ΤΑ) στη χώρα σας; Ποιες θεωρείτε τις κύριες προτεραιότητες της ερευνητικής πολιτικής; Είναι γνωστό πως η Ρωσία έχει μακρά παράδοση σε καλούς επιστήμονες. Διακεκριμένοι επιστήμονες και ερευνητές συγκροτούν "επιστημονικές σχολές" με κοινά ερευνητικά ενδιαφέροντα και στόχο την προώθηση της ερευνητικής συνεργασίας και τη μεταφορά της γνώσης στις νεότερες γενιές. Ο άτυπος αυτός θεσμός έχει διατηρηθεί αναλλοίωτος παρά τις διαφορετικές οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες.

Το κύριο πρόβλημα που αντιμετωπίζει η Ρωσία είναι η μείωση της κρατικής χρηματοδότησης στον τομέα έρευνας και τεχνολογίας. Το γεγονός αυτό οδηγεί στην κινητικότητα των Ρώσων επιστημόνων προς τις ΗΠΑ, την Ιαπωνία και τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όσον αφορά την ερευνητική πολιτική, προτεραιότητα δίνεται σε συγκεκριμένους τομείς, όπως η τεχνολογία πληροφοριών, η βιοτεχνολογία, η βιο-μηχανική και τα νέα υλικά, που προσελκύουν χρηματοδότηση, όχι μόνο από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς αλλά και από πηγές από το εξωτερικό, όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση.

Παράλληλα, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις βασικές επιστήμες, ώστε να υπάρχει η δυνατότητα κάλυψης μελλοντικών αναγκών. Για παράδειγμα, η σύγχρονη έρευνα εστιάζεται σε τεχνολογίες πλη-

ροφορίας, αλλά τι θα συμβεί εάν σε 10-20 χρόνια, η τάση υπαγορεύει νέες μορφές ηλεκτρονικών υπολογιστών βασισμένες σε διαφορετικές αρχές, όπως τα κβαντικά συστήματα; Οι βασικές επιστήμες είναι απαραίτητες για όλους τους κλάδους. Δεν θα ήταν συνετό να επικεντρωθούμε μόνο σε βιομηχανικές κατευθύνσεις.

Ποια είναι η εμπειρία της Ρωσίας από τη συμμετοχή της στα προηγούμενα Προγράμματα Πλαίσια; Πώς μπορεί να αξιοποιηθεί στο δού ΠΠ;

Η συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί προτεραιότητα για τη Ρωσία, με στόχο τη σύμπραξη διαφορετικών ερευνητικών ομάδων και την αύξηση των ερευνητικών επενδύσεων.

Ρωσικές ερευνητικές ομάδες έχουν συμμετάσχει στα προηγούμενα Προγράμματα Πλαίσια, ως υπερβολάβοι για διάφορα ευρωπαϊκά ινστιτούτα, αποκομίζοντας σημαντική εμπειρία. Τα ευρωπαϊκά ινστιτούτα είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν τους Ρώσους επιστήμονες και να αναπτύξουν συνεργασίες σε διάφορους τομείς. Στα προηγούμενα Προγράμματα Πλαίσια, αρκετοί ερευνητικοί φορείς είχαν τη διάθεση και την ικανότητα να συμμετέχουν αλλά δεν γνώριζαν τον τρόπο. Στο δού ΠΠ, η συμμετοχή θα είναι ευκολότερη, καθώς ακολουθείται η αντίστροφη διαδικασία: οι Ευρωπαίοι επιστήμονες γνωρίζουν τους Ρώσους εμπειρογνώμονες και τους καλούν να συμμετάσχουν σε έργα που υλοποιούνται στη Γαλλία, τη Γερμανία, κ.λπ.

"Η έρευνα στη ΝΑ Ευρώπη χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη εξειδικευμένων ερευνητικών ινστιτούτων, με σημαντική εμπειρία και υψηλής ποιότητας ανθρώπινο δυναμικό"

Συνέντευξη με τον καθ. Ιωάννη Βασάλο, Πρόεδρο Εθνικού Κέντρου Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΕΚΕΤΑ) και Διευθύνων Σύμβουλο της Εταιρίας Διαχείρισης και Ανάπτυξης Τεχνολογικού Πάρκου Θεσσαλονίκης (ΤΠΘ)

Στο πλαίσιο του δού ΠΠ, του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και των δράσεων που αναλαμβάνει η Επιτροπή στην περιοχή της ΝΑ Μεσογείου, ποιες εκτιμάτε ότι είναι οι δυνατότητες συνεργασίας στον τομέα της έρευνας στη ΝΑ Ευρώπη, στο πλαίσιο του δού ΠΠ, του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και των δράσεων που αναλαμβάνει η Επιτροπή στην περιοχή της ΝΑ Μεσογείου;

Αν θέλαμε να αποτυπώσουμε εν συντομία την εικόνα της έρευνας στη ΝΑ Ευρώπη, θα λέγαμε ότι χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη εξειδικευμένων ερευνητικών ινστιτούτων, με σημαντική εμπειρία και υψηλής ποιότητας ανθρώπινο δυναμικό.

Από την άλλη πλευρά, υπάρχει κατακερματισμός των ερευνητι-

κών δραστηριοτήτων, μικρά ινστιτούτα με περιορισμένους προϋπολογισμούς και εγκαταστάσεις, μικρή εμπειρία στην αξιοποίηση ερευνητικών αποτελεσμάτων, υψηλή εξάρτηση της έρευνας από τη δημόσια χρηματοδότηση, περιορισμένη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα.

Με βάση λοιπόν τα παραπάνω, η στρατηγική για συνεργασίες στη ΝΑ Ευρώπη, θα πρέπει να αποβλέπει στην προώθηση ερευνητικών συμπράξεων και δικτύων συνεργασίας μεταξύ των ινστιτούτων, στην ενίσχυση της κινητικότητας των ερευνητών και επιστημόνων στην περιοχή και στην αξιοποίηση των δυνατοτήτων που παρέχει το δού ΠΠ.

αφιέρωμα: Ερευνητικές συνεργασίες στα Βαλκάνια και τον Εύξεινο Πόντο

Ποιες είναι οι δραστηριότητες που έχετε αναπτύξει τα τελευταία χρόνια στο ΕΚΕΤΑ, όσον αφορά τη συνεργασία στον τομέα της έρευνας στα Βαλκάνια;

Η δραστηριότητά μας ξεκίνησε το 2000 με μια μελέτη τεχνολογικών γνώσεων σε τέσσερις βαλκανικές χώρες: τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία, την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας και την Αλβανία. Προσπαθήσαμε να καταγράψουμε τις δυνατότητες αλλά και τις "αδυναμίες" αυτών των χωρών σε τομείς όπως περιβάλλον, τρόφιμα-ποτά, γεωργία, πληροφορική και τηλεπικοινωνίες. Η καταγραφή αυτή οδήγησε σε χρήσιμα συμπεράσματα σχετικά με τις ανάγκες για δράσεις έρευνας και τεχνολογίας στις χώρες αυτές.

Το επόμενο βήμα αφορούσε τη δημιουργία μιας βάσης δεδομένων βαλκανικών ερευνητικών κέντρων, με την καταγραφή των ε-

ρευνητικών φορέων σε αυτές τις βαλκανικές χώρες, ώστε να διαμορφωθούν οι προϋποθέσεις για δίκτυα συνεργασίας και προγράμματα συνεργασίας στο 6ο ΠΠ.

Η βάση περιλαμβάνει 420 ερευνητικές ομάδες σε διάφορους τομείς επιστήμης και τεχνολογίας. Παράλληλα, έχει πραγματοποιηθεί μέχρι σήμερα αναλυτική καταγραφή για το 10% αυτών των κέντρων, με στοιχεία που αφορούν ανθρώπινο δυναμικό, εξοπλισμό, επιστημονικές δημοσιεύσεις, διπλώματα ευρεσιτεχνίας, τεχνολογίες και ερευνητικά αποτελέσματα.

Η ολοκλήρωση αυτού του έργου θα συμβάλει σημαντικά στην ανάπτυξη συνεργασιών στην περιοχή ενώ ενδιαφέρον για συμμετοχή έχει εκφραστεί και από άλλες χώρες της περιοχής, όπως η Ρωσία, η Τουρκία, η Αρμενία και η Γεωργία.

"Οι ικανότητες, οι συνεργασίες και η γνώση που αποκτήθηκαν από το 5ο ΠΠ θα αποτελέσουν μια σταθερή βάση για μελλοντικές δράσεις στο 6ο ΠΠ"

Συνέντευξη με την κα Albena Vouitsova, Διευθύντρια Επιστημονικής Έρευνας του Υπουργείου Παιδείας και Επιστήμης της Βουλγαρίας

Πώς θα περιγράφατε τη σύγχρονη κατάσταση όσον αφορά την Έρευνα και την Τεχνολογική Ανάπτυξη στη χώρα σας; Ποιες είναι οι κύριες προτεραιότητες της ερευνητικής πολιτικής;

Τα επιτεύγματα των ερευνητικών φορέων είναι ιδιαίτερα δετικά, λαμβάνοντας υπόψη την περιορισμένη βιομηχανική ανάπτυξη και το καθεστώς χρηματοδότησης.

Όσον αφορά την ερευνητική στρατηγική, προτεραιότητα δίνεται στην επιστημονική αριστεία και τη διεπιστημονικότητα. Όσον αφορά τους τομείς της έρευνας, το Υπουργικό Συμβούλιο υιοθέτησε πέντε εθνικά ερευνητικά προγράμματα που αφορούν: Γονιδιωματική, Τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνιών, Νανοτεχνολογίες, Διαστημική έρευνα, Ανθρωπιστικές και Κοινωνικές επιστήμες. Τα προγράμματα είναι ανοιχτά στη συμμετοχή συνδεδεμένων χωρών και κρατών μελών, σύμφωνα με το νομοθετικό πλαίσιο κάθε κράτους.

Πιστεύετε πως η εμπειρία από τα προηγούμενα Προγράμματα Πλαίσια θα συμβάλει στην επιτυχημένη συμμετοχή της Βουλγαρίας στο 6ο ΠΠ;

Γενικά, η παρουσία μας στο 5ο ΠΠ θεωρείται πολύ καλή, με συμμετοχή σε περισσότερα από 250 έργα - στοχοθετημένα ερευνητικά έργα, συνοδευτικά μέτρα, ερευνητικά και θεματικά δίκτυα. Οι κύριοι εταίροι μας προέρχονταν από την Ελλάδα και τη Γερμανία. Υπήρχαν επίσης κοινοπραξίες με εταίρους από την Αγγλία και

την Ισπανία, και μικρός αριθμός εταίρων από τα συνδεδεμένα κράτη.

Οι ικανότητες, οι συνεργασίες και η γνώση που αποκτήθηκαν θα αποτελέσουν μια σταθερή βάση για μελλοντικές δράσεις στο 6ο ΠΠ. Πιστεύω πως η συμμετοχή της Βουλγαρίας θα είναι πιο αποτελεσματική στα παραδοσιακά μέσα υλοποίησης, καθώς τα γνωρίζουμε καλύτερα, οι ερευνητές μας έχουν ασχοληθεί με αυτά, η μεθοδολογία είναι γνωστή. Αυτό φυσικά δεν σημαίνει πως δεν θα αξιοποιήσουμε τα νέα μέσα υλοποίησης. Πρέπει να βάλουμε τα δυνατά μας για να αποκτήσουμε τη δέση που μας αξίζει.

Ελληνικός κόμβος CORDIS –
Εκδηλώσεις Ελληνικής Προεδρίας
<http://www.cordis.lu/greece/el/events.htm>

Γενική Γραμματεία Έρευνας
και Τεχνολογίας
<http://www.gsrt.gr>

Γενική Διεύθυνση Έρευνας
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
<http://europa.eu.int/comm/research/>